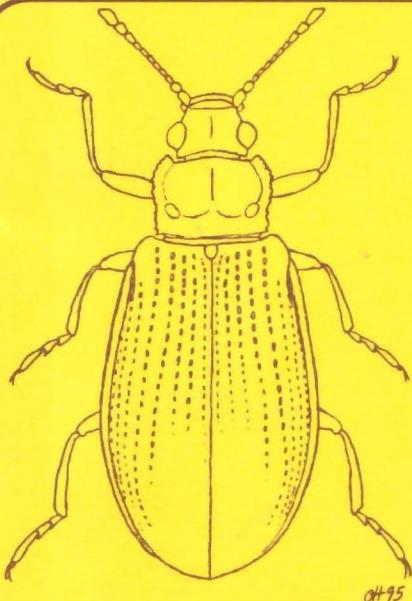

Norske Insekttabeller

15

Latridiidae
(Muggbiller)

Anders Vik

Latridiidae (Muggbiller)

"NORSKE INSEKTTABELLER" er en serie norskspråklige bestemmelsestabeller over landets insektfauna.

Tabellene kommer ut uregelmessig og vil bli gjort kjent gjennom "INSEKT-NYTT".

Foreningens medlemmer oppfordres til å bidra med stoff. Bidrag sendes redaktøren:
Johan Andersen, Zoologisk Institutt, Universitetet,
9000 Tromsø.

Denne tabellen er til salgs hos foreningens distributør,
Jac. Fjelddalen, Fellesbygget, 1432 Ås.
Medlemspris: kr. 20, ikke-medlemmer kr. 40.

Anders Vik
Sportsvn. 16
3224 Sandefjord

Forsidebilde:

Enicmus apicalis, tegnet av Oddvar Hanssen.
(NTi, Lierne, Storbekken 1985, leg. O. Hanss)

FORORD

På oppfordring har Anders Vik vært så vennlig å sende foreningen en bestemmelsestabell over de norske Latridiidae-artene. Tabellen er utarbeidet av ham for eget bruk, og bygger bl.a. på Danmarks Fauna og Die Käfer Mitteleuropas.

Viks tabell blir benyttet av ham selv via PC-skjermen, og han har derfor scannet inn en god del figurer. På utskriften er disse blitt noe "hakkete", og ideelt sett burde mere rentegnede figurer vært satt inn. Dette ville imidlertid kreve en del arbeide. For å få tabellen raskt ut, har jeg derfor valgt å trykke den slik den foreligger. Etter min mening viser figurene karakterene godt nok til at artene burde kunne skilles.

Takk til Oddvar Hanssen for forsidenegning og opplysninger om nye funn, likeledes Johan Andersen for funndata. Tabellen skulle nå være ajour på norske arter, inkludert utbredelse (se bakerst). Sindre Ligaard takkes for å ha prøvet tabellen, og gitt opplysninger. Og takk til Kai Myhr for nok et profesjonelt omslag!
Jan Stenløkk takkes som pådriver underveis.

Ås, november 1995

Sigmund Hågvar

Latridiidae.

Pron. høyst med spor av lengdekjøler.

Overs.
naken,
eller med
oppstående
børster.
Pron.sider
ofte med
hudsm.,
men ikke
tydelig
karvete.

Pro. med to tydelige lengde-
kjøler.

Hodet neppe forlenget
forover. Ant. innledet
nær øynene

Hodet sterkt forlenget
forover. Ant. festet
langt fra øynene.

Pron siderand omtr.
rett eller svakt
innbuet.

7.stripemellom-
rom m.el.m.kjøl-
formet ved basis Latridius

7.str.mellomrom
ukjølet. Enicmus

Tinner meget kor-
tere enn øynene. Dinerella

Tinner meget Adistemia
lengere enn øynene.

Dekkv.med 2 punkt-
rekker utenfor det — Stephostethus
7. kjølformete
mellomrom.

Dekkv.i bakerste
halvdel med 4
punktrekker uten-
for det 7. kjøl-
formete mellomrom

Pron. siderand med
et dypt innsnitt
rett bak midten.

Ant.køllen 3-leddet Aridius.

Ant.køllen 2-leddet. Cartodere.

Scutellum meget tverrbredt, med en tverrfold baktil.

Hodet kraftig punk-
ert, ikke vesentlig finere enn pron. Cortinicara.

Hodet meget finere
punktert enn pron. Corticarina.

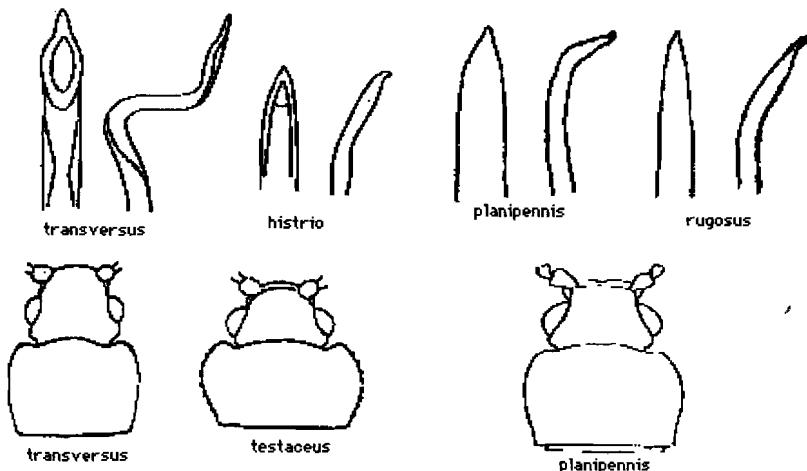
Dekkv.bakrand avrundet, ikke
tannet i spissen.

Scutellum lite tverrbredt, baktil u. opp-
høyet tverrfold

Melanophthalma.

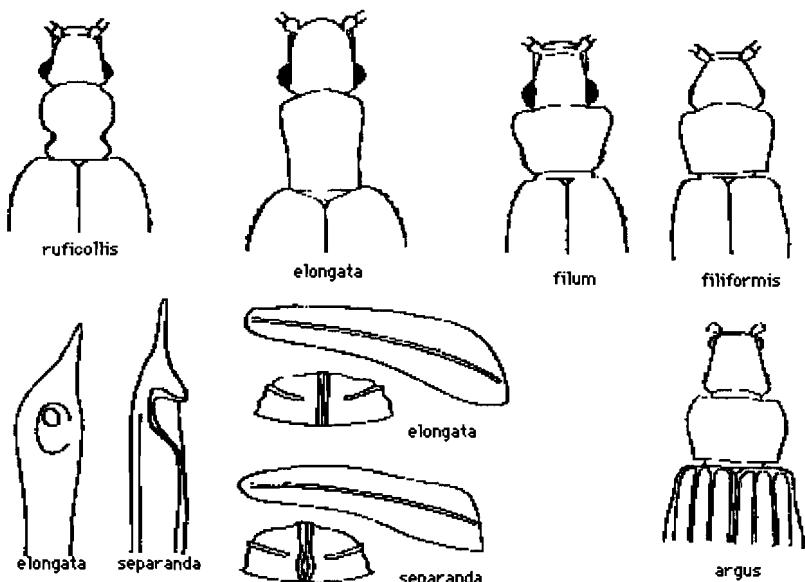
Overs.håret.
sjeldent med
oppstående
børster
i tillegg. Dekkv.bakrand utrandet ved samspissen.

Enicmus

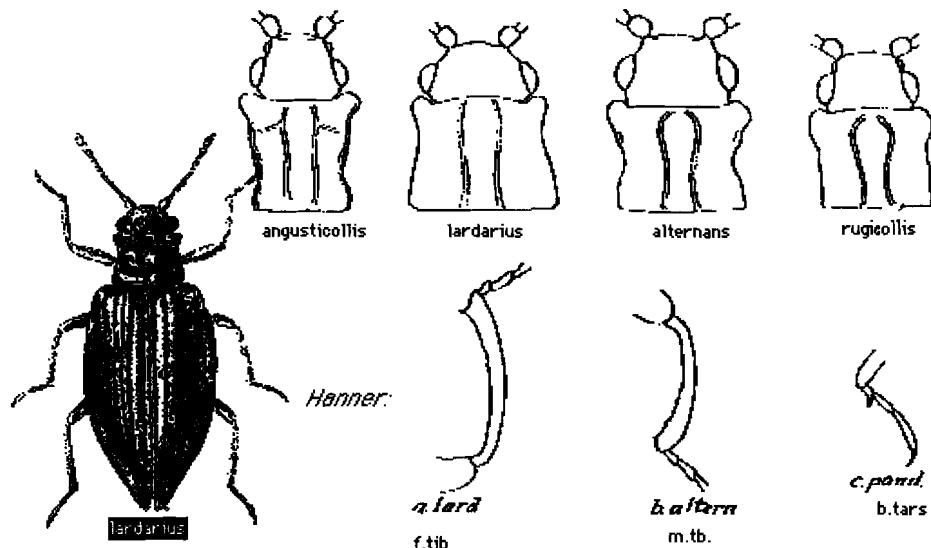
1. Tinningene minst halvt så lange som øyets lengde, bakbrystet ikke punktert, bak mellomhof-tene en dyp, rund grop hvor det stråler ut fine rynker fra. Kropp rødig eller brunrød. Pron. ikke innbuet baktil. Dekkv. med kraftige punktstriper. 2.
- .. Tinningene høyst 1/4 g. så lange som øyets lengde. Bak-brystet bak m.hofeten uten grop, eller med grop hvor det ikke stråler ut radikale rynker fra..... 3.
2. 1. bukledd med en skrått utadrettet linje fra hver bak-hofte. Dekkv.punktstriper med mindre tettstilte punkter, mellomrommene meget svakt hvelvete..... transversus.
- 1. bukledd med ca. 6 fine linjer på hver side. Punktstripene på dekkv. med meget tettstilte punkter, mellomrommene noe hvelvete. histrio.
3. Formen meget brei. Pron. 2/3 breiere enn langt med tydelig rundete sider og tydelig innbuet ved b.hjørnene. Dekkv. bare 2/5 lengere enn breie sammenlagt,). Overs. matt, grunnfargen rødig. testaceus.
- .. Formen mer langstrakt. B.bryst fint punktert. Pron. mindre tverrbredt. 4.
4. 1. bukledd med en fin skrålinje på hver side fra b.hoftene. Dekkv. med tydelig fettet glans. Grunnfargen sort. rugosus.
- .. 1. bukledd uten slike linjer. 5.
5. Ant.køllen kraftig, 9. og 10. ledd tydelig breiere enn lange. Pron. sider tydelig innsvinget bak. 6.
- .. Ant.køllen ganske slank, 9. og 10. ledd ikke breiere enn lange. Pron. sider ikke tydelig innsvinget bak. 7.
6. Pron. og dekkv. smalere. -dekkv. relativt blankere, breiest bak midten. lundbladi.
- .. Pron. og dekkv. breiere. Dekkv. matte, br.eiest ca. i midten. brevicornis.
7. Større, 2,2-2,5 mm. Pron. og b.kropp smale. Dekkv. breiest bak midten. apicalis.
- .. Mindre, 1,5-2,2 mm. B.kropp breiest i midten. 8.
8. . Dekkv. mer parallele, punktstripene temmelig kraftige, svakere bakover, nesten opplest. Pron. blankt mellom punktene. planipennis.
- Dekkv. med svak glans. Grunnfargen brun. Pron. helt matt mellom punktene. fungicola.

Dinerella

1. Pron. meget smalere enn dekkv., nesten rikelig så langt som bredt, innsnørt på sidene som ofte er forsynt med hudsørn..... 2.
 - . Pron. omtr. så bredt som dekkv., hjerteformet. 4.
 2. Pron. sider sterkt innsnørt bak midten, ca. så langt som bredt. L.: 1,2 mm. *ruficollis*.
 - . Pron. litt lengere enn bredt, med svakt innbuete sider 3.
 3. De opphøyde 1. mellomrom på dekkv. løper rett og parallel langs sømmen, dekkv. 's bakre del svakere nedfallende. L.: 1,3-1,8 mm. *elongata*.
 - . De 1. mellomrom er fint kjølet i siste fjerdedel, fjerner seg fra hverandre ved den nedfallende del og nærmer seg hverandre først i dekkv.spissen. Nedfallspartiet noe steilere. *separanda*.
 - ' 4. Hodet med store øyne, uten tydelige tinninger. Ant.med to-leddet kølle. *filum*.
 - . Hodet med meget små øyne, bak disse med tydelig vinklete tinninger. Ant med 3-ledet kølle. *filiformis*.
- (Av og til kan det hende at gjennom levnedsmidler kommer fremmede arter. I Balticum er registrert costulata som kjennes på kjølformete annethvert mellomrom på dekkv. L.: 1,3 mm. *costulata*.

Stephostethus

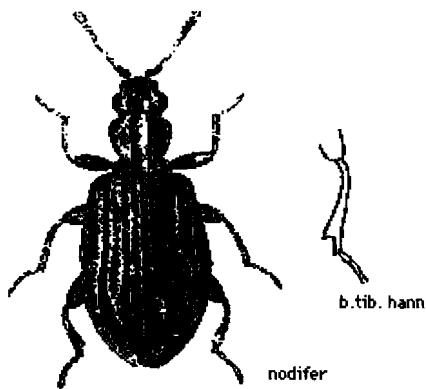
1. Stripemellomrommene på dekkv. med en rekke oppstående børster..... *angusticollis*.
- Dekkv. uten slike børster. 2.
2. Dekkv. baktil trukket ut i en spiss. 7. stripemellomrom ikke skarpt kjølformet opphøyet, men vel med skulderbulle. L.: 2,5-2,8 mm. *lardarius*.
Dekkv. ikke spiss uttrukket baktil. 7. stripemellomrom skarpt kjølformet opphøyet. 3.
3. 3. og 5. stripemellomrom bare litt høyere enn de tilstøtende og neppe smalere enn disse.
Ant.køllen 3-leddet. 4.
- 3. og 5. stripemellomrom smalere enn de tilstøtende og kjølformet opphøyet. 6.
4. Ant.kølle mørkere. Pron. bak f.hjørnene med nesten rette sider, uten markert innsnøring.
Hann med krumme f.tib. *sahlbergi*.
- Ant. ensfarget, lyse. Pron. med tydelig innsving bak midten. Hann med rette f.tib. 5.
5. Mindre, 1,8-2 mm, kortere og breiere, mer hvelvet. Dekkv. uten tydelig skulderknute, kun med det kort listeformete 7. stripemellomrom. Punktstriper grove. Pron. med vel markerte f.hjørner, dorsalkjølene mindre divergerende frametter. *variolosa*.
- Større, 2,0-2,2 mm, slankere, mindre hvelvet. Dekkv. med markert skulderknute og en kjøl som går lengre bakover enn hos foregående art. Pron med svakere f.hjørner og med mer divergerende dorsalkjøler. *pandellei*.
6. Ant.køllen toleddet siden 9. ledd neppe er breiere enn 8. ledd. L.: 2,2-2,5 mm. *alternans*.
- Ant.køllen 3-leddet da 9. ledd er tydelig breiere enn 8. ledd. *rugicollis*.

Thes

..... *bergrothi.*

Aridius

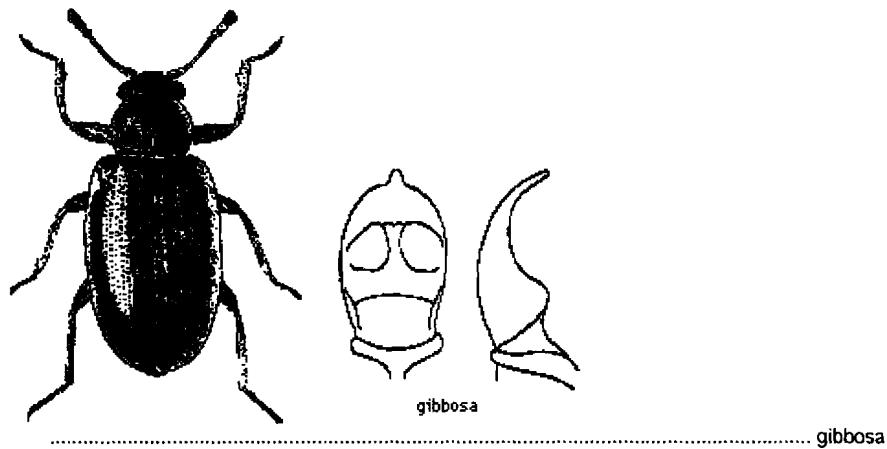

1. Dekkv. tofargete (*bifasciatus.*)
-. Dekkv. ensfargete. 2.
2. Breiere. Dekkv. med store groper og derfor meget ujevne. 3. stripemellomrom bak midten med en høy, kraftig knute. Sort eller mørkebrun. nodifer.
-. Slankere. Dekkv. 's stripemellomrom rette. Rødgul til brunrød. (*australicus.*)

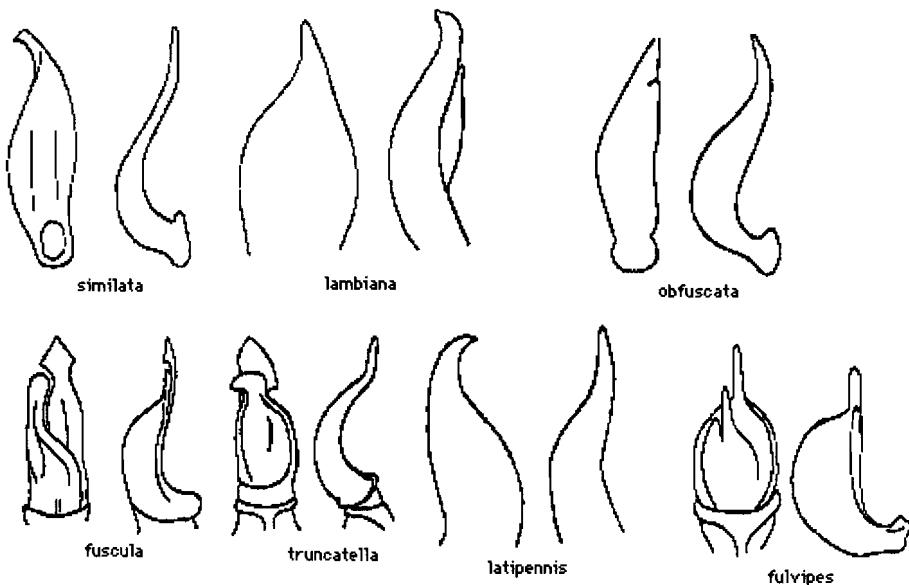
Cartodere

..... *constricta.*

Cortinicara

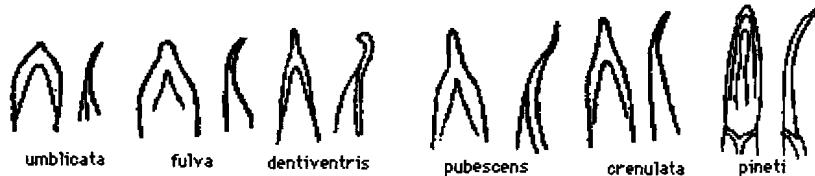

Corticarina

1. Pron. lite breiere enn langt (høyst 1/3), mindre rundet på sidene. (hit også lambiana) 2.
- Pron. meget breiere enn langt, breiest i midten. 3.
2. Lysere brun, hode og pon. ofte lysere enn dekkv. Ant. -køllen og 1. ant.ledd neppe mørkere, behåringen noe lengere og oppstående enn obfuscata. Ant. og bein gule. L.: 1-1,7 mm.similata.
- Mørkebrun, ant. og bein lysebrune, ant.køllen og 1. ant.ledd mørke. Behåringen kortere. L.: 1,4-1,6 mm..... obfuscata.
- Gjennomsnittlig mindre, 1,3-1,4 mm. Dekkv. kortere og mer rundete. Pron. breiere. Overs. finere behåret enn hos similata.lambiana.
3. Pron. lite smalere enn dekkv. som mangler skulderbule. Ant. slanke. Pron. ofte med svak grop ved basis. Ensfarget gulrød. L.: 1,4-1,7 mm. truncatella.
- Pron. tydelig smalere enn dekkv. som har skulderbule.4.
4. Pron. sterkt tverrbrettet, så bredt som dekkv. ved basis. Dekkv. kort hårete. Mellomrommene flate. fuscula.
- Pron. smalere enn dekkv. ved basis som er lengere og sølvhvit behåret. Mellomrommene hvelvete. L:1,7 mm. latipennis.

Corticaria

1. Dekkv. med noe oppstående behåring eller med rekker av skrattt oppstående stive, lyse børster..... 2.
- Dekkv. bare med upåfallende tilliggende behåring..... 6.
2. Dekkv. med rekker av skrattt oppstående hårborster og denimellom med rekker av meget fine hår. Pron. nesten så bredt som de smale, parallele dekkv..... umbilicata.
- Dekkv. bare med like, svake noe oppstående hår..... 3.
3. Punkturen på dekkv.'s mellomrom finere enn i stripene, slik at dekkv. synes bare å ha 8 punktstriper. Mellomstor, ensfarget lysebrun til gulbrun. Tinninger tydelig utviklete. Fra små eks. av pineti gjennom bare 8 tydelige punktrekker..... fulva.
- Dekkv.'s mellomrom like sterkt punkterte slik at en kan telle til 15 uregelmessige rekker. 4.
4. Større, 2,5-3 mm. Ant. slanke 5.
- Mindre, høyst 2,5 mm. (crenulata). 6.
5. Gjennomsnittlig større, 2,6-3 mm. Lett kjennelig på penis som har stump, oppbøyd spiss. dentiventris.
- Gjennomsnittlig mindre, 2,5-2,8 mm. Ant. 5. og 6. led dobbelt, 7. og 8. 1 1/2 g. så langt som breie. Mørkebrun, skuldre og dekkv. spiss lysere. L.: 2-2,8 mm. pubescens.
6. Pron. så bredt som eller breiere enn de lange ovale dekkv. ved basis. Hodet kraftig punktert. Parallel, hvelvet art uten tydelige tinninger. Mørk rustbrun, dekkv. ved basis og spiss for det meste lysere. crenulata.
- Pron. meget smalere enn dekkv. ved basis. Hodet med tydelige tinninger. Overs. mest ensfarget rødbrun, høyst noe formørket ved sømmen og i bakre tredjedel. (pineti.)

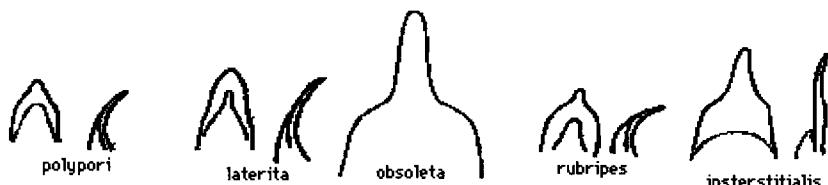
- longicornis
6. 9. ant. ledd (1. ledd i køllen) lengere enn breidt, distal konisk utvidet. Hodet lite smalere enn pron. som er lite smalere enn dekkv. ved basis.
Større, 2,3-2,6 mm. 7.
- De to første ledd i køllen rundaktige, så lange som breie. (Da disse ledd ofte er flate, må en se dem rett fra
breisiden)..... 8.
7. Større, 2,3-2,6 mm. Dekkv.'s punktrekker svakt fordypete. Pron. nesten glatrandete. For det meste sort, sjeldent helt eller delvis brunrød..... longicornis.
- Nøe mindre, 2,2-2,5 mm. Dekkv. stripa, særlig på sidene sterke fordypete, mellom rommene hvelvete. Sort, dekkv. ofte ved sørn og siderand lysere, eller bare skulder og spiss lysere. impressa.

8. Tinninger savnes eller er svært korte. 19.
- Tydelige tinninger bak øynene. 9.

9. Mindre: 1,3-1,6 mm. (crenicollis 1,8 mm.) Rødgule med hvelvet kropp 10.
-. Større: 1,8-2,5 mm. For det meste mørk. arter 12.
10. Pron. lite breiere enn langt, hjerteformet, så brei som dekkv. ved basis. Dekkv. omvendt eggformet med rundete skuldre, punktene i rekken grove og følger tett på hverandre. Øynene små, tinningene tydelige. Rød-gul. 1,3-1,5 mm. longicollis.
-. Pron. breiere enn langt. 11.
11. Større, 1,8 mm. Skilles fra longicollis ved mindre rundete sider på pron. og dekkv. crenicollis.
-. Mindre, 1,3-1,6 mm. Gulrød. Øynene store, tinningene meget korte. inconspicua.
12. Stor, robust, hvelvet. Pron. tverrbredt, tydelig breiest foran midten, rettlinjet tilsmalnet bakover, sidene kraftig tannete baktil. Dekkv. med flate stripes som utviskes rett bak midten. Sort, noen ganger brunrød. 2-2,5 mm. lapponica.
-. Mindre, 1,7-2,3 mm. Pron. utsmykket tverrbredt med rundete sider, sjeldent (linearis) rettlinjet tilsmalnet bakover. 13.
13. Dekkv. langstrakte, flate, tydelig utvidete bak midten. Hodet fint og spredt punktert. 14.
-. Dekkv. mindre langstrakte og mer hvelvete, breiest i midten eller m.e.l. m. parallellsidete. 16.
14. Pron. p.g.a. tydeligere mikrochagrinering mattere, fint punktert, sidene ikke tydelig tannete. Punktrekkene på dekkv. ikke fordypete. L. 2,2-2,4 mm. foveola.
-. Pron. blankere med svakere mikrochagrinering, dyperepunktert og med tydelig tannete sider. 15.
15. Pron. svakt tverrbredt, tydelig smalere enn dekkv. ved basis, sidene svakere tannete, basalgrøper svakere, ikke utdratt mot sidene. L. 1,8-2,1 mm. abietorum.
-. Pron. sterkt tverrbredt, omtr. så bredt som dekkv. ved basis, med sterke tannete sider, med mer glinsende overflate og med dypere tverrbred basalgrøper. orbicollis.

16. Gulrød, flatere, skuldrene sterke rundete 17.
-. Brunsort, munn, ant. og bein røde, lår ofte mørkere. Overs. lett hvelvet, Dekkv. s mellomrom neppe hvelvete, skuldrene smalt avrundete. Pron. kraftig og tett punktert, glinsende. (Lyse eks. lar seg lett skille fra abietorum ved kraftigere og mindre spredt punkt på pannen). 18.
17. Lengde 1,8-2 mm. Hannen skilles ved penis. polyporti.

- Lengde 1,7-2 mm. Hannen skilles ved penis. lateritia.
-- Står nær laterita, men er smalere, mer parallel, sterkere chagrinert og med mattere dekkv. med svakere punktstriper. obsoleta.

18. Pron sider svakt tannete, rubripes (linearis).

19. Pron sider sterkt tannete, større, lysere. interstitialis.

19. Dekkv. 's punktstriper forsvinnende alt bak midten, de breie mellomrommene fint, irregulaært punkterte. kroppen mer hvelvet enn hos elongata. Rødbrun til sortbrun. Pron. sider meget fint tannete. L.: 1,5-1,8 mm. ferruginea.

-- Punktstripene tydelige nesten helt til spissen. 20.

20. Meget små, gulrøde arter med nesten parallelloidete dekkv. L.: 1,5-1,8 mm. 21.

-- Dekkv. sider tydelig rundete. Oftest større arter, opp-til 2,2 mm. 22.

21. Pron. så bredt som dekkv., ytterst fint punktert, matt. Gulrød. 1,5-1,8 mm. elongata.

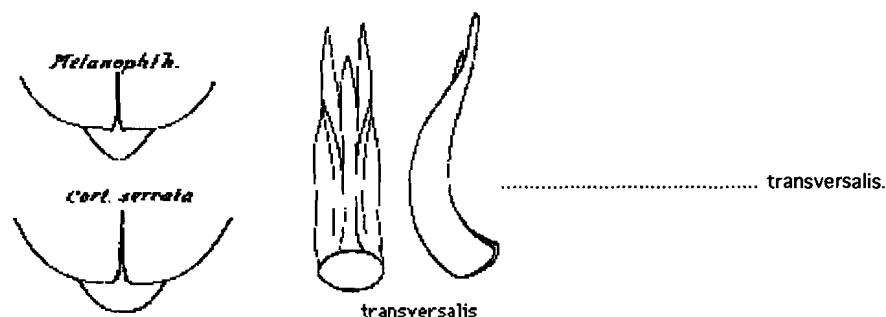
-- Pron. noe smalere enn dekkv., glinsende og temmelig grovt punktert, men finere enn dekkv. 's. fagi.

22. Pron. sterkt tverrbredt, ikke hjerteformet, lite tett punktert, basalgropen liten og flat.

Dekkv. lite breiere enn pron. Brun til sort, ant. og bein rustrøde. saginata.

-- Pron. tverrbredt men hjerteformet, breiest forran midten, sidene sterkt tannete, basalgropen dyp, tett og sterkt punktert. L.: 1,8-2,2 mm. serrata.

Melanophthalma

Kjent utbredelse	ØA sn	HE sn	O øv	B	VE	TE yi	AA yi	VA yi	R yi	HO yi	SF yi	MR yi	ST yi	NT yi	Ns yi	Nn øv	TR yi	F vi	F nø
CORTICARIA																			
pubescens Gyllenhal	0	0	0	d	0	0	d	d	d	d		b	b	b	b	b	b	d	
dentiventris Poppius																		b	
pineti Lohse																			
crenulata Gyllenhal	0			d	0	d		d	0			b							
fulva Comolli	b				d	0			d	d		b							
umbilicata Beck	b	b	b									b			b	b	0		
longicornis Herbst																			
impressa Oliver	0	0	0	0			d	d	d	d		0	b	b	b	b	b	b	
laponica Zetterstedt (robusta Gang.)					0	d						b	b	0	b	0			
saginata Mannerheim	0		b	d								b	b	b	b	b	0		
serrata Paykull	0	d	0	d		d	d	d	0			b	b	b	b				
planula Fallén (strandii Palm)																			
orbicollis Mannerheim (munsteri Strand)		b	0			b						b	b	b	b	b	0		
abietorum Motschulsky (abietum auct.)	0	d	d	0	0		d					b	b	b					
interstitialis Mannerheim	0	0										b	b	b	b	b	0		
foveola Beck	b	d	d	d								b							
rubripes Mannerheim (linearis Payk.)	0	0	0	d	0	0	d					b	b	b	b	b	0		
polyporti J.Sahlberg (eppelsheimi Reitt.)	b	d	0	d								b	b						
allenii Johnson																			
longicollis Zetterstedt	0	b	0	0	0	d	d	d	0			b	b	b	b	b	0		
crenicollis Mannerheim	d											b						b	
fennica Johnson																			
lateritia Mannerheim (eppelsheimi Reitt.)	b	b		0															
inconspicua Wollaston																			
elongata Gyllenhal	b	d	d		0	d		d	0	d	0	b	b	b	b	b	b		
obsoleta Strand						b													
fagi Wollaston (pietschi Gang.)																			
ferruginea Marsham	0	0	0	d	0	0	d	d				b	b	b	b	b	0		
CORTINICARA																			
gibbosa Herbst	0	0	0	0	0	0	d	d	d	0	d	b	d	0	0	b	b	b	
CORTICARINA																			
similata Gyllenhal	0		0	d	0	d	d	d	d	d	b		b						
lambiana Sharp	b			d															
obfuscata Strand	0	d	d	0								b						b	
truncatella Mannerheim	d																		
fuscula Gyllenhal	0	0	0	0	0	d	d	d	0	0	b	b	0	0	b	0	0	b	
latipennis J.Sahlberg	b											b	d	b	b	0			
MELANOPHTHALMA																			
transversalis Gyllenhal	b			d		d													

Tegnforklaringer til utbredelsestabellen:

En d gjelder området til venstre (altså halvmåne i ne), en b gjelder området til høyre (tilsvarer halvmåne i ny).

Navn på artene følger Silfverberg 1992.

Jeg vil takke Sigmund Hågvar og Jan Stenløkk for gode råd, og Sindre Ligaard som har prøvet tabellene og ytet hjelpe med å flette inn lundbladi og apicalis.

Rettledning til bidragsytere

1. Manuskriptet leveres maskinskrevet på A-4 ark.

Da det taes direkte kopi av manuset (som forminskes ned til A-5 ved trykningen), må manuset være pent og feilfritt.

2. Figurer tegnes med tusj og kan limes inn hvor som helst i manuset. Husk figurtekst under. Ofte kan det passe å samle figurene på egne sider. Da må denne figursiden stå så nær tekstromtalet som mulig, helst vis-a-vis.

3. Den første manussiden gis sidenr. 1. (Tittelsiden nummereres ikke.) Selve omslaget utformes av foreningen.

- Bruk ellers tidligere numre som forbilde.

**Postboks 386, 4001 Stavanger
NORWAY**